

Michelle Obama

ÍGY LETTEM

A fordítás alapja:

Michelle Obama: *Becoming*

This translation published by arrangement with the Crown Publishing Group,
a division of Penguin Random House LLC.

Copyright © Michelle Obama, 2018

Fordította:

Előszó, 1–18. fejezet © Weisz Böbe, 2018
19–24. fejezet, Utószó © dr. Andó Éva, 2018

Szerkesztette: Illényi Balázs
Borítóterv: Christopher Brand

A borítóadaptációt készítette: Kovács Péter

A szerző fotója: Miller Mobley

HVG Könyvek, Budapest, 2018
Kiadóvezető: Budaházy Árpád
Felelős szerkesztő: Dufka Hajnalka
www.hvgkonyvek.hu

ISBN 978-963-304-572-5

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos
reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában
vagy eszközzel – elektronikus, fényképeseti úton vagy más módon –
a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó: Szauer Péter

Nyomdai előkészítés: Kedves László

Nyomás: Dürer Nyomda Kft.
Felelős vezető: Aggod István

*Mindazoknak, akik segítettek, hogy azzá váljak, aki lettem:
azoknak, akik felneveltek – Frasernek, Mariannak, Craignak
és kiterjedt, népes családomnak,
az erős nőkből álló baráti körnek, amely mindig felemel,
hűséges és elkötelezett munkatársaimnak, akikre mindig büszke lehetek.*

*Életem szerelmeinek:
Maliának és Sashának, legföltettebb kincseimnek,
akik az életem értelmei,
és végül Baracknak, aki az első pillanattól izgalmas utazást ígért nekem.*

Tartalom

Előszó	9
Így lettem önmagam	15
Így lettünk mi	119
Így lettem több	289
Utószó	417
Köszönetnyilvánítás	423
A képek jegyzéke	427
Jegyzetek a magyar kiadáshoz	429
Név- és tárgymutató	433

Előszó

2017 márciusa

Gyerekkoromban egyszerű vágyaim voltak. Szerettem volna egy kutyát, egy házat, amelyben lépcsők is vannak – két szintet egy családnak. Valamiért szerettem volna egy négyajtós kombit is a kétajtós Buick helyett, amely édesapám öröme és büszkesége volt. Mindenkinek azt mondogattam, hogy felnőttként gyermekorvos leszek. Hogy miért? Mert szerettem kisgyerekek között lenni, és hamar megtanultam, hogy a felnőttek szívesen hallják ezt a választ. „Ó, szóval orvos! Micsoda remek választás!” Akkoriban lófarkat viseltem, állandóan parancsolgattam a bátyámnak, és sikerült – mindig és minden körülmények között – ötöst szerezni az iskolában. Ambiciózus voltam, habár nem tudtam, pontosan mire is törekszem. Ma már úgy gondolom, ez az egyik legfőbb kérdés, amelyet felnőtt gyerekek feltehet: „Mi leszel, ha nagy leszel?” Mintha a felnőtté válás lenne a végállomás. Mintha egy adott ponton valamivé válnánk, és ezzel vége is lenne.

Életem során voltam jogász, voltam egy kórház alelnöke és igazgató egy nonprofit szervezetnél, amely fiataloknak segít értelmes karriert találni. Voltam munkásosztálybeli fekete diák egy menő egyetemen, jobbára fehér hallgatók között. Megszámlálhatatlanul sok helyiségben voltam az egyet-

len nő, az egyetlen afroamerikai. Voltam menyasszony, agyonhajszolt anyuka, gyásztól gyötört leánygyermek. És egészen a közelmúltig az Amerikai Egyesült Államok First Ladyje – olyan állás ez, amely hivatalosan nem is az, ám ennek dacára korábban elképzelhetetlen platformot nyújtott számomra. Komoly erőpróbát jelentett és alázatra készítetett, felemelt és porba sújtott – időnként mindezt egyszerre. Még csak most kezdem feldolgozni mindazt, ami az utóbbi években történt – attól a 2006-os pillanattól kezdve, hogy a férjem először szóba hozta, indulna az elnökválasztáson, egészen addig a hideg téli reggelig, amikor beültem a limuzinba Melania Trump mellé, hogy elkísérjem a férje avatási ceremóniájára. Micsoda út volt ez!

First ladyként az ember Amerika legszélsőségebb arcaival találkozik. Jártam adománygyűjtésen olyan magánházakban, amelyek inkább képzőművészeti múzeumnak tűntek, olyan otthonokban, ahol drágakövel kirakott kád állt a fürdőszobában. Ellátogattam olyan családokhoz, amelyek mindenüket elvesztették a Katrina hurrikán miatt, és könnyes szemmel, hálával fogadták a működő hűtőgépet és a tűzhelyet. Találkoztam olyanokkal, akiket sekélyesnek és képmutatónak tartok, és másokkal – tanárokkal, katonafeleségekkel és sok más emberrel –, akiknek bámulatosan mély és erős a lelkük. És találkoztam gyerekekkel – nagyon sokkal, a világ minden szegletében –, akik felvidítanak, reménnyel töltik meg a szívem, és akik szerencsére el tudnak feledkezni a rangomról, amint elkezdünk együtt bogarászni a kerti termőföldben.

Miután vonakodva ugyan, de közszereplővé váltam, piedesztálra emeltek a világ legbefolyásosabb nőjeként, ám meg is hurcoltak mint „dühös fekete nőt”. Szívesen megkérdeztem volna bírálóimat, hogy a fenti kifejezés melyik szava zavarja őket a leginkább – a dühös, a fekete vagy a nő? Közös fényképen mosolyogtam olyanokkal, akik az országos televízióban a férjemet szapulják, de azért szeretnének egy bekeretezett szuvenírt a kandallópárkányukra. Hallottam az internet posványos bugyrairól, ahol mindent megkérdőjeleznek velem kapcsolatban, egészen odáig, hogy egyáltalán nő vagyok-e vagy férfi. Egy hivatalban levő amerikai kongresszusi képviselő gúnyt űzött a fenekemből. Sokszor megbántottak. Nemegetszer felháborodtam, de leginkább igyekeztem nevetni az egészen.

Sok minden van, amit még mindig nem tudok Amerikáról, az életről, sem arról, hogy mit hozhat a jövő. De magamat ismerem. Édesapám, Fraser arra nevelt, hogy keményen dolgozzak, sokat nevessek és álljam a szavam. Édesanyám, Marian megmutatta, hogyan gondolkodjam önállóan

és hallassam a hangom. Ők ketten, a mi kis zsúfolt lakásunkban, Chicago South Side-ján, segítettek meglátni, mekkora jelentősége van a történetünknek, az én történetemnek országunk szövevényesebb történetén belül. Még akkor is, ha az nem szép, ha nem tökéletes. Még akkor is, ha sokkal valószínűbb, mint szeretnénk. Életünk története a részünké válik, mindig velünk marad. Én így lettem azzá, aki vagyok.

Nyolc éven át éltem a Fehér Házban, ahol annyi a lépcső, hogy megszámolni sem tudnám – aztán ott vannak még a liftek, a bowlingpálya és egy házi virágkötészet. Olasz kelmével vetett ágyban aludtam. Az ételünket világklasszis séfek készítették, és olyan szakemberek tették elénk, akik magasabban képzettek, mint bármely ötcsillagos étterem vagy hotel személyzete. A titkosszolgálat fülhallgató, fegyveres ügynökei elszántan, rezzenéstelen arccal álltak az ajtók előtt, és megtettek minden tőlük telhetőt, hogy ne zavarják meg a családnak magánéletét. Végül hozzászoktunk ehhez is, nagyjából – az új otthonunk különös pompájához, meg mások folyamatos, csendes jelenlétéhez is.

A Fehér Ház az a hely, ahol a két lányunk a folyosókon labdázott, és fára mászott a South Lawn gypén. Barack itt virrasztott éjszakánként az összefoglalókat és a beszédeit tanulmányozva a Treaty Roomban, és ez volt az a hely, ahol Sunny, az egyik kutyánk időnként odapiszkított a szőnyegre. Kint állhattam a Truman-erkélyen, és figyeltem a szelfibottal pózoló turistákat, akik be-belestek a vaskerítésen, és próbálták kitalálni, mi folyik odabent. Voltak napok, amikor fojtogatónak éreztem, hogy az ablakokat biztonsági okokból zárva kell tartani, és nem juthatok egy kis friss levegőhöz anélkül, hogy felfordulást okoznék. Máskor lenyűgözött a kint virágzó fehér magnóliák látványa, a kormányzati ügymenet mindennapos zsongása, a katonai üdvözlés magasztossága. Voltak napok, hetek, hónapok, amikor utáltam a politikát. És voltak pillanatok, amikor ennek az országnak és népnek a szépsége annyira lenyűgözött, hogy a lélegzetem is elakadt.

Aztán véget ért. Az ember hiába tudja, hogy majd ez is elkövetkezik, hiába töltik ki az utolsó heteket a könnyes búcsúzások, az adott nap eseményei összerosódnak. Egy kéz simul a Bibliára, az eskü szavai visszahangoznak. Az egyik elnök bútorait elszállítják, és megérkeznek a másikéi. A szekrényeket kiürítik, és mindössze pár óra leforgása alatt újra telerakják. Egy szempillantás, és új fejek nyugszanak a párnákon – új vérmérséklet, új álmok. És amikor véget ér, amikor utoljára kisétálunk a világ leghíresebb épületéből, sok tekintetben ismét önmagunkra kell találnunk.

Hadd kezdjem egy minap történt aprósággal! Otthon voltam a vörös téglás házunkban, ahová nemrég költöztünk. Az új házunk három kilométernyire lehet a régitől, egy csendes kertvárosi övezetben. Még zajlik a berendezkedés. A nappaliban a bútorokat ugyanúgy helyeztük el, mint a Fehér Házban. A házunk tele van emlékekkel, melyek arról tanúskodnak, hogy mindez valóban megtörtént – fényképek a családról Camp Davidben, kézzel készített kerámiák, amelyeket amerikai őslakos diákoktól kaptam, egy könyv Nelson Mandela dedikálásával. Ebben az estében az volt a különös, hogy rajtam kívül senki sem volt itthon. Barack elutazott, Sasha a barátaival töltötte az estét. Malia New Yorkba költözött, ott dolgozott az egyetem előtti egy évben. Nem volt itthon más, csak én és a két kutyánk, körülöttünk pedig a csendes, üres ház, s erre nyolc éven át nem akadt példa.

Megéheztem. Kiléptem a hálósobánkból, a kutyákkal a nyomomban lementem a lépcsőn. A konyhában kinyitottam a hűtőt. Kivettem két szelet kenyeret, és betettem a kenyérpíritóba. Kinyitottam a konyhaszekrényt, és kivettem egy tányért. Tudom, mindez furcsán hangzik, de az, hogy a konyhában leemelhetek egy tányért a polcra anélkül, hogy valaki oda akarná adni nekem, hogy ott állhatok egyedül, és figyelhetem a lassan barnuló pirítóst, már-már olyan, mintha visszatértem volna a régi életembe. Vagy talán ez az új életem, amely csak most kezd alakot ölteni.

Végül nem egyszerű pirítóst készítettem, hanem sajtosat – a két kenyérszeletet betettem a mikróba, és sűrű, csöpögős cheddar sajtot olvasztottam közéjük. Ezután kimentem a tányérral a hátsó kertbe. Senkinek sem kellett szólnom, hogy hova indulok. Egyszerűen kimentem. Mezítláb lépkedtem, rövidnadrágban. A tél csípős lehelete végre elillant. A krókuszok már kezdtek kikandikálni a hátsó fal mentén sorakozó ágyásokból. A levegőnek tavaszillata volt. Leültem a veranda lépcsőjére, éreztem, hogy a lábam alatt a kőlap megőrizte a nap melegét. Valahol a távolban egy kutya kezdett csaholni, az én kutyáim megtorpantak és úgy füleltek, mintha egy pillanatra összezavarodtak volna. Felöltött bennem, hogy milyen éles hang lehet ez nekik, hiszen a Fehér Házban nem voltak szomszédaink sem, nemhogy kutyák a közelünkben. Számukra mindez újdonságként hatott. Amikor a kutyák elügettek körbeszimatolni a kertben, a sötétben elmajszoltam a pirítósomat, és a lehető legjobb értelemben egyedül éreztem magam. Az eszem nem a felfegyverzett örökön járt, akik alig száz méterre tőlem a számukra kiépített parancsnoki posztjukon ülnek a garázsunkban, sem azon,

hogy még mindig nem mehetek végig az utcán biztonsági őr nélkül. Nem gondoltam az új elnökre, és ami azt illeti, a régi elnökre sem.

Ehelyett arra gondoltam, hogy pár perc múlva visszamegyek a házba, elmosogatom a tányéromat, felmegyek lefeküdni, és talán az ablakot is kinyitom, hadd érezzem a beáramló tavaszi levegő illatát – és hogy ez milyen csodálatos lesz. Az is eszembe jutott, hogy ez a nyugalom most először ad igazi lehetőséget arra, hogy elmélkedjem. First ladyként úgy értem egy-egy sűrű hét végére, hogy arra sem emlékeztem, mi is történt az elején. Ám most kezdem másképp érzékelni az időt. A lányaim, akik Polly Pocket babákkal, egy Taki nevű takaróval és Tigris nevű plüssstigrisükkel érkeztek a Fehér Házba, ma már tinédzserek, ifjú hölgyek önálló tervekkel és saját véleménynel. A férjem épp igyekszik átállni a Fehér Ház utáni életre, és próbál levegőhöz jutni. Én pedig itt vagyok ezen az új helyen, és annyi, de annyi mondanivalóm van.